

Lapin Kalastusmatkailu ry

Feetankuja 10

95900 KOLARI

Y-tunnus 3083479-4

lapinkalastusmatkailu@gmail.com

LAUSUNTO

20.11.2024

Työ- ja Elinkeinoministeriö

PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo.tem@gov.fi

Asia: VN/2646/2024 Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

Lausunto: Pohjoisen Suomen kestävä kalastus- ja luontomatkailu

Pohjoisen Suomen ohjelma tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää alueen ainutlaatuisia vahvuuksia ja luonnonvaroja kestävällä tavalla. Kalastus- ja luontomatkailulla on keskeinen rooli alueen elinvoiman vahvistamisessa. Lapin Kalastusmatkailu ry:n näkemykset korostavat kalakantojen elinvoiman ja luonnonympäristön säilyttämisen merkitystä matkailutulojen turvaamisessa. Vuonna 2023 tehty selvitys osoitti, että yksi vaelluskala, taimen tai lohi, tuo keskimäärin jopa 2 500 euroa matkailutuloina, mikä korostaa kalakantojen kestävä hyödyntämisen taloudellista merkitystä.

Konkreettisia keinoja, joilla kalastus- ja luontomatkailu voidaan huomioida osana ohjelmia:

1. Kestävän kasvun mahdollisuuksien ja investointien lisääminen sekä alueiden kilpailukyvyyn ja elinvoimatekijöiden vahvistaminen

- Kalastusmatkailu osaksi strategista kehittämistä: Kalastusmatkailun tuottama taloudellinen hyöty tulee huomioida aluekehityksen investointikohteena.

- Luontomatkailuyritysten tuki: Investoidaan paikallisten matkailuyrittäjien kehittämishankkeisiin ja ekomatkailupalveluihin, jotka lisäävät alueen vetovoimaisuutta.

- Luontoarvot brändin perustana: Alueiden kilpailukykyä vahvistetaan hyödyntämällä puhdasta ja ainutlaatuista luontoa markkinointiviestinnässä.

-Nykyiset valmiina olevat vuosikymmenien aikana tehdyt investoinnit Lapin majoitustoimintaan, matkailupalveluihin ja infraan on saatava ympärivuotiseen käyttöön. Kalastusmatkailu on ratkaiseva osa tämän mahdollistamiseen keväällä, kesällä ja syksyllä. Kalastusmatkailulla on huomattavat kehitysmahdollisuudet myös talvikalastuksen

kaupallisessa vetovoimassa. Talven eksotiikka tuo Lappiin jo paljon matkailijoita, joille kalastusmahdollisuuksien tarjonta on todellinen lisäarvo. Näillä kokonaistoimilla puhutaan jo satojen miljoonien aluetaloudellisesta mahdollisuudesta kestävän kalastusmatkailun avulla.

2. Puhtaan energian ja digitaalisen puhtaan kasvun kestävä hyödyntäminen

- Sähköistys ja vihreä teknologia: Kehitetään matkailuinfrastruktuuria, kuten kalastus- ja luontokohteiden saavutettavuutta, vihreän energian ratkaisuilla. Tässä tulee erityisesti huomioida, että vesivoima ja suunnitellut pumppuvoimalat eivät ole kestäviä ja vesistöjen tilaa parantavia ratkaisuja.

- Digitaaliset palvelut: Luodaan uusia digitaalisia alustoja, jotka helpottavat matkailijoiden pääsyä kohteisiin ja tukevat esimerkiksi kalastusmatkailun varaustoimintaa ja reaaliaikaista tiedottamista kalastusmahdollisuuksista.

-Luontoarvot on pidettävä perustuslaillisessa järjestyksessä, jolloin mahdollistetaan tasapuolisesti kestävä yritystoiminta kaikille toimialoille eikä vaaranneta elämisen perustaa Lapissa vesistöjen tilan huonontamisella eikä edes sen mahdollisuudella, sillä se karkottaisi investoijat luonnontuotteiden tuotantoon ja luontomatkailuun Lapissa. Sanktioita ympäristön vahingoittamiseen on saatava kovemmaksi ja laillinen vastuu tuotava enemmän yhtiöiden yksilötasolle, jolloin voidaan ennalta ehkäistä ympäristövahinkojen syntyminen. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen nykyisellä tasolla on oltava perusta myös ilmastonmuutoksen hidastamisen perusteella tehtävien yritystoimintojen lupakäytännössä.

-on otettava huomioon Lapin luontomatkailuun tarvittavien alueiden maisemakestävyys ja vesistökestävyys energiateollisuuden luvituksissa. Ilman tarkkaa harkintaa tuulivoima, vesivoima ja kantaverkot voivat aiheuttaa suuria aluetaloudellisia menetyksiä.

3. Kestävän matkailun vetovoiman lisääminen

- Vaelluskalakantojen elvyttäminen: Rakennetaan kalauomia, turvataan ekologinen virtaama ja kunnostetaan kutualueita, jotta kalastusmatkailun houkuttelevuus ja kalakantojen kestävyys voidaan varmistaa.

- Yhteisöllinen kehittäminen: Kannustetaan yhteistyöhön paikallisten matkailuyritysten, kalastajien ja ympäristöjärjestöjen kesken matkailupalveluiden kehittämiseksi.

- Vastuullisuuden sertifiointi: Tuetaan yrityksiä saamaan sertifikaatteja, jotka korostavat kestäviä ja vastuullisia toimintatapoja.

- Venäjän hyökkäyssota on vienyt Suomesta kaikki kalastusmatkailuasiakkaat Venäjältä ja myös suurelta osalta entisten itäblokin maista, joissa Venäjän valtion omistajataustainen teollisuus ja sitä kautta työntekijät toimivat. Asiakasryhmä oli Lapin kalastusmatkailulle merkittävä ja vuosien markkinointi näille alueille lopetti vaikuttamasta eikä paluuta ole nähtävissä. Nyt on suunnattava lisäpanostuksia myynti- ja markkinointitoimintaan muualle maailmaan. Kärkikohteina keski- ja etelä-Eurooppa, jossa on paljon kalastusmatkailun ja

luontomatkailun käyttäjiä. Tavoitteena myös Iso-Britannia, USA ja Japanin markkinat sekä NATO jäsenyyden mukana muut jäsenvaltiot, joissa kiinnostus Suomeen lisääntyy.

-Kannustetaan toimivien liikenneyhteyksien varmistamiseksi Lapin alueella tieyhteyksissä. Tieverkostojen kunto on hyvin heikko pääteiden ulkopuolella. Lentokenttien ja juna-asemien jatko-yhteydet vaativat kehitystä maakunnan elinkeinotoiminnan vahvistamiseksi.

-Kannustetaan matkailuveron keräämiseen, mutta muistutetaan näiden varojen käytöstä maakunnallisiin käyttökohteisiin Lapissa.

-Kannustetaan kansainvälisten lentoyhteyksien järjestämistä ympäristövuotiseksi, joka mahdollistaa Lapin kalastusmatkailun positiivisen kehityksen kevät-, kesä- ja syyskautena.

-Lapin yöttömän yön ja keskiyön auringon tuominen kesäajalle yhtä vakuuttavaksi markkinointivaltiksi kuin lumi, revontulet ja joulupukki talvella.

4. Osaamisen ja osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen

- Kalastus- ja luontomatkailun koulutusohjelmat: Luodaan koulutushankkeita, jotka keskittyvät erityisesti matkailualan ja luonnonvarojen kestävään käyttöön. Lisätään panostusta kalastusmatkailun syventävään koulutukseen. Monimuotoinen elinkeino vaatii enemmän panostusta koulutukseen tuottavan toiminnan lisäämiseksi.

- Alueellinen houkuttelevuus: Parannetaan asumisen ja elämisen edellytyksiä, jotta alue houkuttelee osaavaa työvoimaa matkailualalle. Erityisesti matkailuyritysten työntekijöille tulee olla tarjolla asuntoja sekä palveluita, pysyvyyden takaamiseksi.

- Tietotaidon jakaminen: Verkostoidutaan kansainvälisesti ja hyödynnetään parhaita käytäntöjä esimerkiksi Pohjoismaista, joissa kalastusmatkailu on merkittävä elinkeino. Erityisesti Suomen valtiollisten toimijoiden tulee huomioida kalastusmatkailu ja opastoiminta kv-markkinoinnissa.

5. Koko Suomen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vahvistaminen

- Luontoon perustuva varautuminen: Pidetään huolta puhtaista vesistöistä ja luonnonvaroista, jotka ovat kriittisiä Suomen huoltovarmuudelle ja omavaraisuudelle. Kalastusmatkailuyrittäjä ja kalastusopas on toiminta-alueensa tärkeä vesistötuntija ja kalakantojen kestävä käyttäjä. Heidän tietotaitoon ja toimintaan on syytä panostaa ammattilaisuuden mahdollistamiseksi.

- Kaivostoiminnan vaikutusten minimointi ja tuoton jättäminen Suomeen: Varmistetaan, ettei matkailulle ja vesistöille kriittisillä alueilla heikennetä toimintaympäristöä millään tavalla.

- Ekosysteemipalvelujen turvaaminen: Säilytetään luonnon monimuotoisuus, joka tukee alueiden kykyä vastata ilmastonmuutoksen ja geopolitiittisten muutosten tuomiin haasteisiin.

-Kannustetaan itä- ja länsisuuntaisten liikenneyhteyksien kehittämistä turvallisuusmielessä, tämä tukee myös kalastusmatkailun kehittämistä laajassa kuvassa.

-Kannustetaan arktisten luonnonuhkien osaamiskeskus Polariksen perustamista. Lapin alueen ilmastonmuutos etenee vauhdilla ja muutokset luonnossa sen mukana. Huomautetaan, että osaamiskeskuksessa keskitytään myös vahvasti Lapin laajoihin vesistöihin, joissa kalakannat ovat lämpenevän veden seurauksena vakavassa muutostilassa. Kalatalousalueet tarvitsevat toimintansa tueksi hyvää alueellista tutkimustyötä, jotta säilytämme vesistöjen tuoman kalatalouden ja sen mahdollistaman huoltovarmuuden sekä omavaraisuuden.

6. Alueiden fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden lisääminen

- Liikenneverkostojen parantaminen: Kehitetään tie- ja julkisen liikenteen yhteyksiä kalastus- ja luontokohteisiin erityisesti kansainvälisiä matkailijoita ajatellen.

- Digitaalinen saavutettavuus: Tarjotaan kansainvälisiä matkailijoita houkuttelevia digitaalisia ratkaisuja, kuten monikielisiä verkkopalveluja ja virtuaalikerroksia.

-Kannustetaan kehittämään kauko- ja lähijunaliikenteen raideliikennettä elinkeinotoimintojen ja kansalaisten saavutettavuuden edistämiseksi. Edistetään eurooppalaisen raidelevyden ulottamista Pohjois-Suomeen elinkeinoelämän ja kansalaisten saavutettavuuden parantamiseksi. Nämä toimet edistävät Lapin kestävän kalastusmatkailun kehittämistä ja saavutettavuutta tulevaisuudessa. Pelkkä junamatka Helsingistä Rovaniemelle on kansainvälisessä matkailussa elämys, kun se ei ole ajallisesti vain liian pitkä. Vrt. Hurtigruten-rannikkomatka Norjassa.

7. Pohjoismainen yhteistyö

-Suomella, Ruotsilla ja Norjalla on paljon yhteisiä vesistöjä, joiden kalastusmatkailua on syytä edistää yhdessä. Naapurimaiden osaaminen on Suomeen nähtynä edellä ja meidän on hyvä lähteä yhteistyöhön opin kautta. On luotava hyvät yhteistyöverkostot, joka mahdollistaa myös hyvän aseman markkinointityöhön koko Lapin alueelle. Suomessa yhteistyössä annettavana on varsinkin Lapin suuret järvialueet ja niiden kalakannat.

8. Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Ohjelmien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja kalastus- sekä luontomatkailun potentiaalin täysimääräistä hyödyntämistä. Näillä toimenpiteillä alueiden kilpailukyky ja houkuttelevuus voidaan maksimoida kestäväällä ja vastuullisella tavalla. Luonnon käytössä on huomioitava Lapin kaikki elinkeinot tasapuolisesti, jotta alueelliset veto- ja pitovoimatekijät toteutetaan. Perustuslain 20 § mukainen vastuu ympäristöstä on pidettävä Lapin herkissä olosuhteissa ohjenuorana kaikessa luvanvaraisten toimintojen hyväksymisessä ja valvonnan järjestämisessä.

Rauno Virta

puheenjohtaja

Jouko Sirkkala

sihteeri